

ชื่อสารนิพนธ์ : การวิเคราะห์การศึกษาตามหลักไตรสิกขา

ผู้วิจัย : นายทวิศักดิ์ ทองทิพย์

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

: พระธรรมโมลี (ทองอยู่ ญาณวิสุโท) ป.ธ.๘, พธ.บ., M.A.,

พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการศึกษาตามหลักไตรสิกขา และวิเคราะห์การศึกษาตามหลักไตรสิกขา วิธิดำเนินการวิจัย เก็บข้อมูลจาก พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา ผลการวิจัยมีข้อค้นพบดังนี้

๑. การศึกษาตามหลักไตรสิกขา พบว่า พระพุทธเจ้าตรัสหลักไตรสิกขาไว้ใน วัชชีปุตตสูตร ทุติยสิกขัตตยสูตร และตติยสิกขาสสูตร ไตรสิกขา มีความหมายว่า การฝึกอบรมด้านความประพฤติ จิต และปัญญา ไตรสิกขาสามารถจัดประเภทได้ ตามหลักไตรสิกขา ตามมรรคมืองค์แปด และตามธรรมขั้นสาม ความสำคัญของหลักไตรสิกขา คือ เป็นที่หลอมรวมสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์ เป็นสิกขาบทเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ มีอิทธิพลต่อคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นที่หลอมรวมหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดใน พระพุทธศาสนา สารสำคัญของหลักไตรสิกขา มี ๓ อย่าง คือ สิล สมาธิ ปัญญา การศึกษาตามหลักไตรสิกขามีส่วนประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ การจัดหาหรือสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ การสร้าง สัมมาทิฐิ การศึกษาตามหลักไตรสิกขา และการ วัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักไตรสิกขา

๒. วิเคราะห์การศึกษาตามหลักไตรสิกขา พบว่า หลักไตรสิกขาที่มีมาอยู่ใน วัชชีปุตตสูตร ทุติยสิกขัตตยสูตร และตติยสิกขาสสูตร กำหนดการศึกษาสมัยพุทธกาลเริ่มจากกลุ่มปัญจวัคคีย์ ผู้ศึกษาสมัยพุทธกาลแบ่งได้ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มบรรพชิตและกลุ่มคฤหัสถ์ทั้งสองกลุ่มนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติไว้แตกต่างกันด้วย ขอบเขตของการศึกษาในพระพุทธศาสนารวมอยู่ในหลักไตรสิกขา การเรียนการสอนในสมัยพุทธกาลมีลักษณะเป็นแบบมุขปาฐะ การศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีขั้นตอนดำเนินการที่สำคัญอยู่ ๔ ประการ คือ จัดหาหรือสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ สร้างสัมมาทิฐิ ฝึกตามหลักไตรสิกขา วัดและประเมินผลตามหลักไตรสิกขา

Thematic Paper : An Analysis of Education on the Threefold Training

Researcher : Mr. Taweesak Tongtip

Degree : Doctor of Buddhist Studies

Thematic Paper Supervisor

: Phra Dhammamoli (Thongyoo Nanavisuddho)

Pali IX, B.A., M.A., Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation: 24 August 2012

Abstract

The objectives of this research are to study the education on the Threefold Training and the analysis of education on the Threefold Training. On methodology, the researcher collected data from Tipitaka of Mahachulalongkornrajavidyalaya Version, review of literature on related documents and research works. Data analysis was done by description. The results of the research are as follows:-

1. The education according to the Threefold Training is that the Buddha has taught the Threefold Training in Vajjiputta Sutta, Dutiyasikkhattaya Sutta, and Tatiyasikkha Sutta. The Threefold Training means training in morality, concentration and wisdom. The Threefold Training can be classified according to the content of Atthangika-magga i.e. the Noble Eightfold Path and Dhamma-khandha 3 i.e. bodies of doctrine. The Threefold Training is important because it is the whole source of training rules in the Patimokkha, the fundamental precepts of sublime life, the influence to Buddhist scriptures, the whole source of Buddhist meditation in Buddhism. The essentials of the Threefold Training are the three principles of training i.e. higher training in morality, concentration, and wisdom. There are four important concepts of the Threefold Training on education; they are the construction of condition for the right view, the getting of the right view, the educational process according to the principles of the Threefold Training, and getting of measurement and evaluation.

2. An analysis of education according to the Threefold Training was found that the Threefold Training is derived from Vajjiputta Sutta, Dutiyasikkhattaya Sutta, and Tatiyasikkha Sutta. The education in the Buddha's time was originated from the group of five Bhikkhus. The learners in the Buddha's time were divided into two groups i.e. the group of

monks and the group of laities. Both groups had different qualifications. The scope of education in Buddhism was in provided in principles of the threefold training. The learning and teaching pattern in the Buddha's time were the form of oral tradition. The education according to the Threefold Training had got four important processes i.e. the construction of condition for the right view, the getting of the right view, the training according to the principles of the Threefold Training, and getting of measurement and evaluation according to the principles of the Threefold Training.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การวิเคราะห์การศึกษาตามหลักไตรสิกขา เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากพระเดชพระคุณ พระธรรมโมลี(ทองอยู่ ญาณวิสุทฺโธ) เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ และรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ผู้รับหน้าที่เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่ดูแล ตั้งแต่ต้นจนงานสารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงอย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณท่าน ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ที่มีเมตตาให้คำปรึกษาและข้อวิจารณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงหัวข้อและการเขียนโครงการสารนิพนธ์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่สอนอยู่ในหลักสูตรระดับคฤหัสถ์บัณฑิต ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้มีส่วนสนับสนุนให้คำปรึกษาและข้อวิจารณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงประเด็นการวิจัย จนทำให้ผู้วิจัยนำไปสู่การปรับปรุงประเด็นการ ทำสารนิพนธ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และความชัดเจนดังกล่าว นี้ได้นำไปสู่การวางแผนเพื่อการทำ สารนิพนธ์ ให้มีความชัดเจน ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำงานสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ งานสารนิพนธ์เล่มนี้ได้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นายทวิศักดิ์ ทองทิพย์

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕